

УДК 614.841.4.004.6

О.О. Сізіков, канд. техн. наук, ст. наук. співр., Н.М. Довгошеєва, В.В. Ніжник, канд. техн. наук, Р.В. Уханський, С.Ю. Голікова

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЖЕРЕЛ ЗОВНІШНЬОГО ПРОТИПОЖЕЖНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Проведено аналіз статистичних даних щодо стану експлуатації, вимог сучасних нормативно-правових документів з питань порядку обліку, нагляду та утримання джерел зовнішнього протипожежного водопостачання (ДЗПВ), пропозицій, наданих суб'єктами, які здійснюють діяльність у цій сфері. На основі проведених досліджень розроблено проект відповідного нормативно-правового акта.

Ключові слова: облік, нагляд, утримання, джерела зовнішнього протипожежного водопостачання, виробник послуг централізованого водопостачання, власник об'єкта, рятувальний підрозділ ДСНС.

O. Sizikov, Cand. of Sc. (Eng.), Sen. St. Sc., N. Dovgosheeva, V. Nizhnyk, Cand. of Sc. (Eng.), R. Ukhanskiy, S. Golikova

PERFECTION OF THE SYSTEM OF FUNCTIONING OF EXTERNAL FIRE PROTECTION WATER SUPPLIES

An analysis of the statistical data as to state of exploitation, requirements of up-to-date regulatory documents for the problems of registration, supervision, and keeping of the external fire protection water supplies (EFPWS), and proposals rendered by some subjects to realize activities in the sphere has been performed. Draft appropriate regulatory act has been developed based upon the results of the researches having been conducted.

Keywords: registration, supervision, keeping, external fire protection water supplies, producer of central water supply services, owner of the premises, rescue division of the SSE.

Одним із факторів, який впливає на ефективність гасіння пожеж пожежно-рятувальними підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – рятувальні підрозділи ДСНС) в населених пунктах та на об'єктах є наявність у працездатному стані джерел зовнішнього протипожежного водопостачання (далі: ДЗПВ). Класифікація ДЗПВ наведена на рисунку 1.

Обґрунтування порядку та механізму здійснення обліку, нагляду та утримання ДЗПВ, що відповідає сучасному стану нормативно-правової бази в державі направлено на удосконалення системи функціонування ДЗПВ.

Ситуація щодо утримання ДЗПВ ускладнюється тим, що ці джерела на об'єктах знаходяться на балансі власників (орендарів), в населених пунктах - на балансі різних суб'єктів господарювання, що виробляють (створюють) послуги з централізованого водопостачання або місцевих органів виконавчої влади (органів місцевого самоврядування), а користувачами цих джерел під час гасіння пожеж – є рятувальні підрозділи ДСНС України.

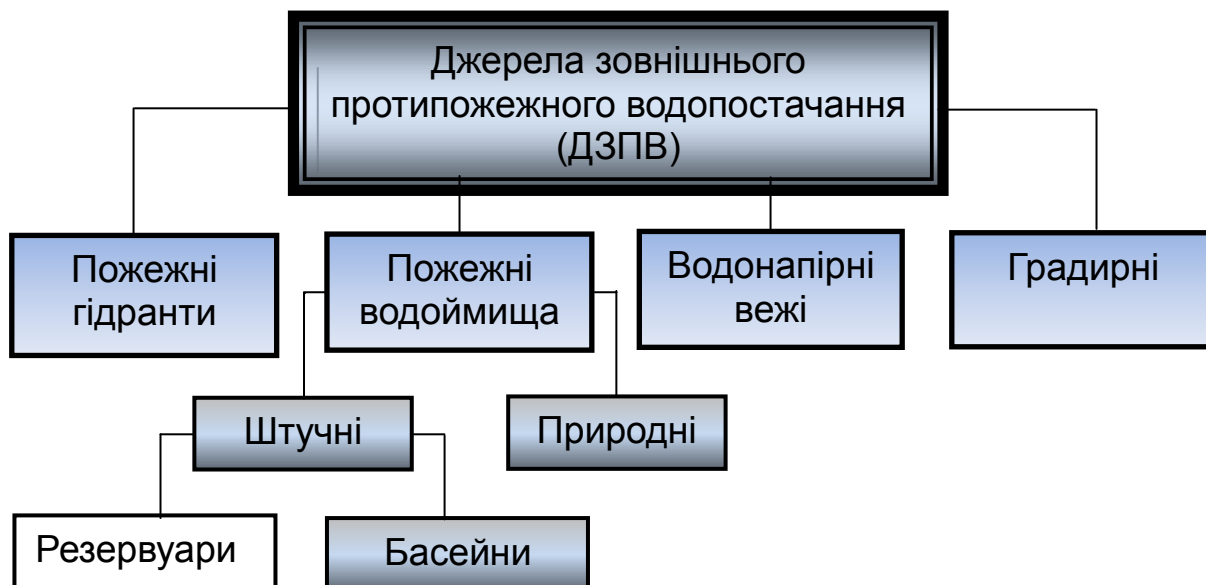

Рисунок 1 – Класифікація джерел зовнішнього протипожежного водопостачання

Незважаючи на роботу, яка постійно проводиться територіальними органами управління ДСНС України та рятувальними підрозділами ДСНС України, стан утримання ДЗПВ у справному стані із року в рік погіршується.

Статистичні данні свідчать, що за останні 5 років на території країни було демонтовано 4456 пожежних гідрантів, 2086 пожежних водоймищ та 2144 водонапірних башт, а це, в свою чергу, ускладнює умови надання допомоги під час рятування людей та гасіння пожеж підрозділами ДСНС України. Статистика несправних джерел ДЗПВ в Україні з 2001 року наведена на рисунку 2.

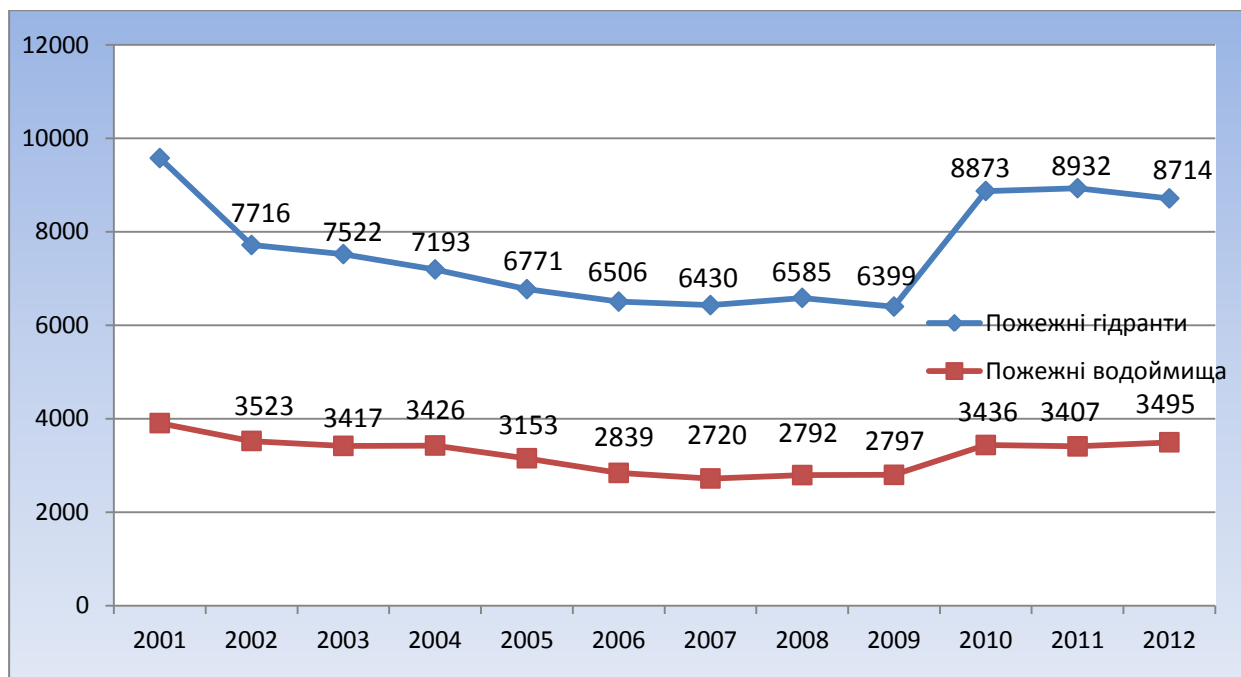

Рисунок 2 – Статистика несправних ДЗПВ В Україні з 2001 року

Вищенаведене обумовлює необхідність проведення аналітичних досліджень, метою яких є удосконалення системи функціонування джерел зовнішнього протипожежного

водопостачання шляхом обґрунтування порядку та механізму здійснення їх обліку, нагляду та утримання.

Відповідно до сформульованої мети досліджень були поставлені до вирішення такі задачі:

- провести аналіз статистичних даних щодо стану застосування та експлуатації ДЗПВ;
- провести аналіз вимог сучасних нормативно-правових документів з питань порядку обліку, нагляду та утримання ДЗПВ;
- провести аналіз стану питання щодо функцій та повноважень суб'єктів, які здійснюють облік, нагляд та утримання ДЗПВ;
- провести аналіз пропозицій щодо удосконалення порядку обліку, нагляду і утримання ДЗПВ наданих суб'єктами що здійснюють діяльність у цій сфері;
- удосконалити та обґрунтувати порядок та механізм здійснення обліку, нагляду та утримання ДЗПВ;
- розробити проект загальнодержавного нормативно-правового акту щодо обліку, нагляду та утримання ДЗПВ.

Об'єкт дослідження: порядок обліку, нагляду та утримання ДЗПВ.

Предмет досліджень: вплив вимог та положень сучасних нормативно-правових актів на ефективність обліку, нагляду та утримання ДЗПВ.

Під час проведення роботи було проаналізовано ряд нормативно-правових актів, якими регламентуються вимоги до зовнішнього протипожежного водопостачання, а також щодо закріплення відповідальності за суб'єктами господарювання функцій стосовно нагляду, обліку та утримання ДЗПВ.

На загальнодержавному рівні діють НАПБ А.01.001-2004 [1], в яких викладені загальні вимоги до утримання зовнішнього протипожежного водопостачання, щодо питань проектування ДЗПВ діють будівельні норми СНиП 2.04.02-84 [2].

Кабінет Міністрів України своєю постановою [3] надав права регіональним та місцевим комісіям з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій при держадміністраціях і виконавчих органах місцевого самоврядування в межах її повноважень, стосовно обов'язковості виконання їх рішень суб'єктами, які здійснюють діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці у сфері цивільного захисту, а також звернень до органів державного нагляду з клопотанням щодо проведення позапланових перевірок у разі порушення законодавства у зазначеній сфері, в тому числі щодо утримання систем зовнішнього протипожежного водопостачання.

Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України [4], в якому визначено зокрема порядок утримання систем зовнішнього протипожежного водопостачання. Відповідальними за утримання ДЗПВ, згідно цього документу – є суб'єкти господарювання, що виробляють або створюють послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, які перебувають у них на балансі. Крім того, регламентовано взаємодію цих суб'єктів з підрозділами ДСНС України.

Відповідно до Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій [5] здійснення нагляду за джерелами зовнішнього протипожежного водопостачання покладається на підрозділи організації запобігання надзвичайним ситуаціям та заходів цивільного захисту ГУ(У) ДСНС України в АР Крим, областях та містах Київ та Севастополь.

Крім того, на теперішній час у кожному територіальному ГУ(У) ДСНС України діють Інструкції з обліку, нагляду та утримання за протипожежним водопостачанням, які розроблені на основі Інструкції з обліку та нагляду за протипожежним водопостачанням у гарнізонах пожежної охорони України, затвердженої ГУПО МВС України 23.12.1993 року та погодженої Управлінням водопровідно-каналізаційного господарства та екології Держжитлокомунгоспу України 14.12.1993 року. Але треба зазначити, що в цих Інструкціях немає єдиного підходу до вирішення питань щодо розмежування повноважень, відповідальності й функцій між суб'єктами що здійснюють діяльність у цій сфері. Необхідно

зазначити, що хоча ці Інструкції мають міжвідомчий характер, але не мають статусу обов'язкового виконання у зв'язку з тим, що вони не зареєстровані в Мін'юсті України.

Для проведення аналізу пропозицій щодо удосконалення порядку обліку, нагляду і утримання ДЗПВ, проект розробленої «Інструкції з обліку, нагляду та утримання джерел зовнішнього протипожежного водопостачання» («Інструкція...») було направлено на відгуки до 58 установ і організацій, що здійснюють діяльність у цій сфері, серед них Мінрегіонбуд України, Київводоканал, ГУ(У) ДСНС України в АР Крим, областях та містах Київ та Севастополь. Всього було проаналізовано 195 пропозицій, з яких на основі експертного аналізу було прийнято - 104, прийнято частково – 40, відхилено – 51. Ці пропозиції були узагальнені та проаналізовані, основні з яких стосуються:

- визначення відповідальності осіб за виконанням заходів, пов'язаних з утриманням джерел зовнішнього протипожежного водопостачання;
- визначення порядку взаємодії між підрозділами ДСНС, що здійснюють наглядові функції та рятувальними підрозділами ДСНС щодо проведення перевірок, вжиття заходів адміністративного впливу на суб'єкти господарювання у разі виявлених порушень щодо утримання ДЗПВ;
- визначення переліків відповідних однотипних облікових документів з зовнішнього протипожежного водопостачання у рятувальних підрозділах ДСНС України;
- створення в підрозділах ДСНС України електронної бази даних з обліку джерел зовнішнього протипожежного водопостачання;
- визначення порядку дій підрозділів ДСНС України під час виявлення несправності джерел зовнішнього протипожежного водопостачання;
- передбачення необхідності коригування планів та карток пожежогасіння після перевірок технічного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання або їх інвентаризації;
- передбачення необхідності заслуховування результатів перевірок стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання на регіональних та місцевих постійно діючих комісіях з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій міських, районних держадміністрацій для прийняття ними відповідних рішень;
- встановлення періодичності та порядку перевірок технічного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання;
- необхідності реєстрації проекту Інструкції в Мін'юсті України для надання їй статусу загальнодержавного нормативного акту.

На основі проведених аналітичних досліджень статистичних даних щодо стану експлуатації ДЗПВ, вимог сучасних нормативно-правових документів, пропозицій наданих суб'єктами що здійснюють діяльність у цій сфері обґрунтовано порядок та механізм здійснення обліку, нагляду і утримання ДЗПВ та на виконання Державної цільової соціальної програми забезпечення пожежної безпеки України на 2012-2015 роки [6] розроблено проект відповідного документа – Інструкції .

Схеми організації обліку, перевірок технічного стану, нагляду та утримання джерел зовнішнього протипожежного водопостачання реалізовані в проекті Інструкції та наведені на рисунках 3, 4, 5, 6.

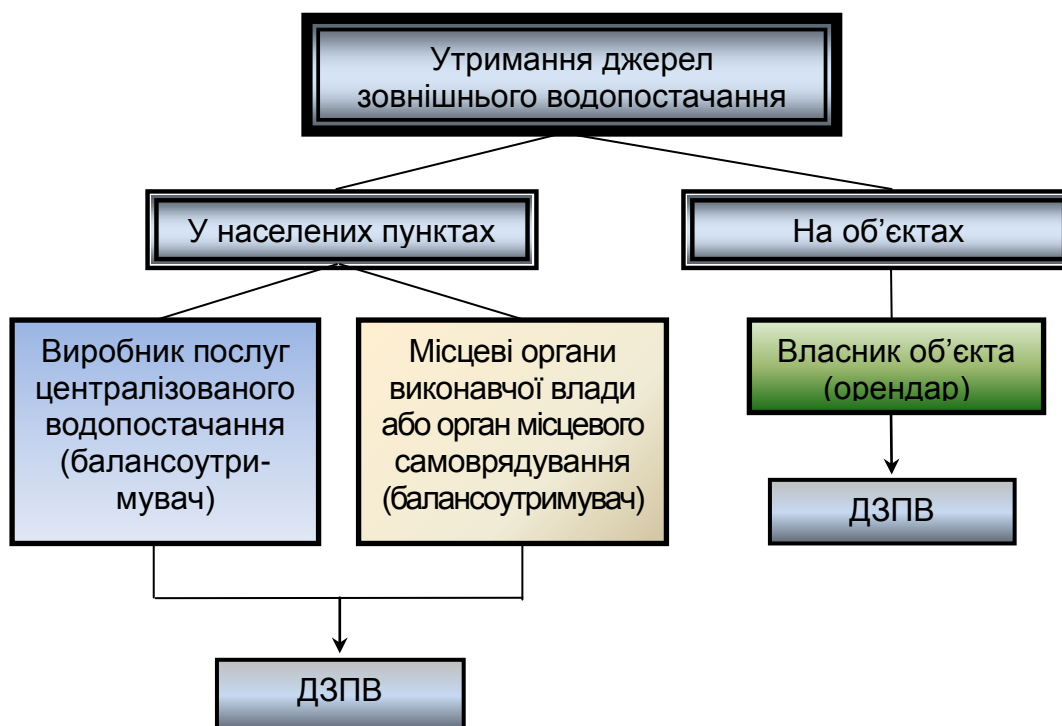

Рисунок 3 – Схема організації утримання джерел зовнішнього протипожежного водопостачання

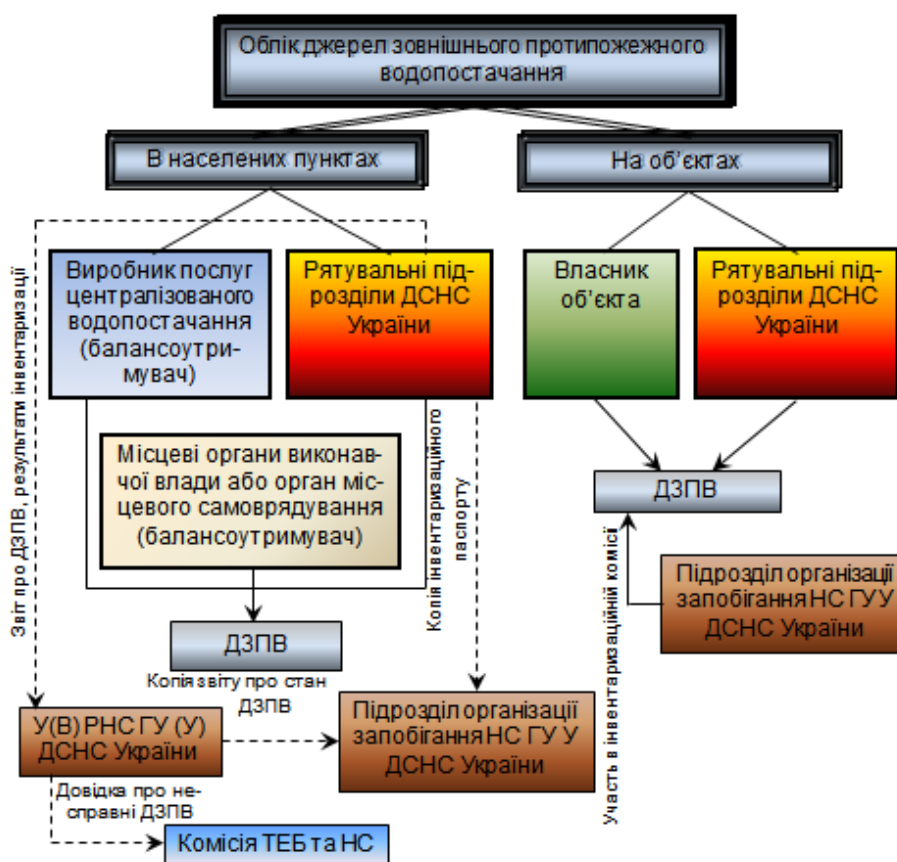

Рисунок 4 – Схема організації обліку джерел зовнішнього протипожежного водопостачання

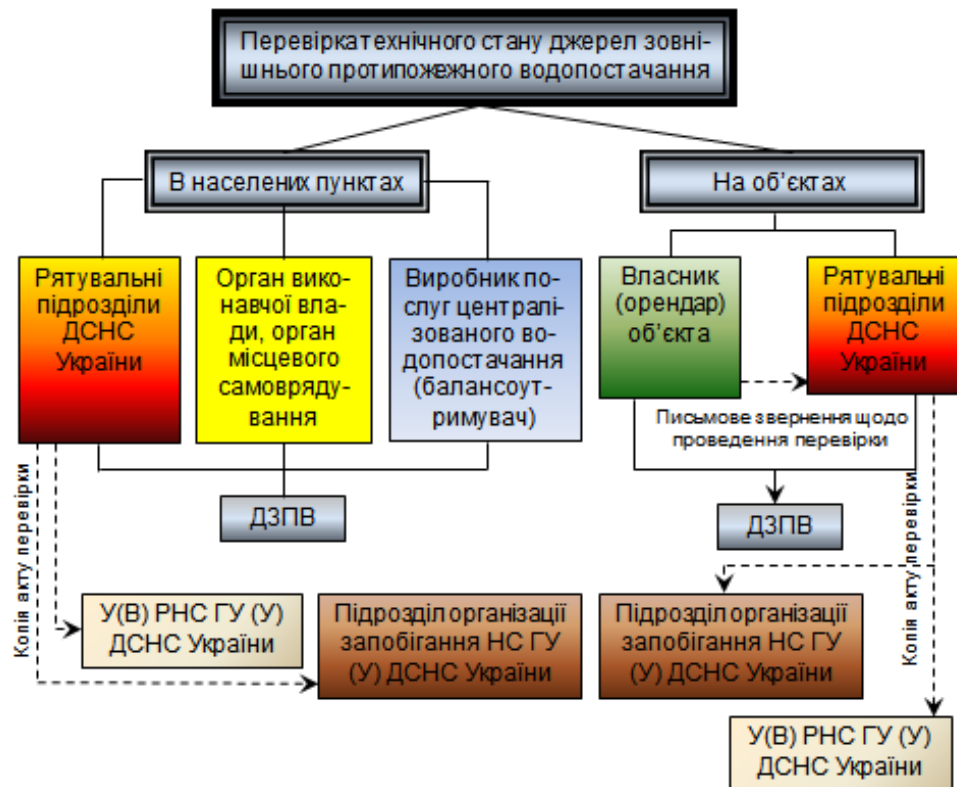

Рисунок 5 – Схема організації перевірки техногенного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання

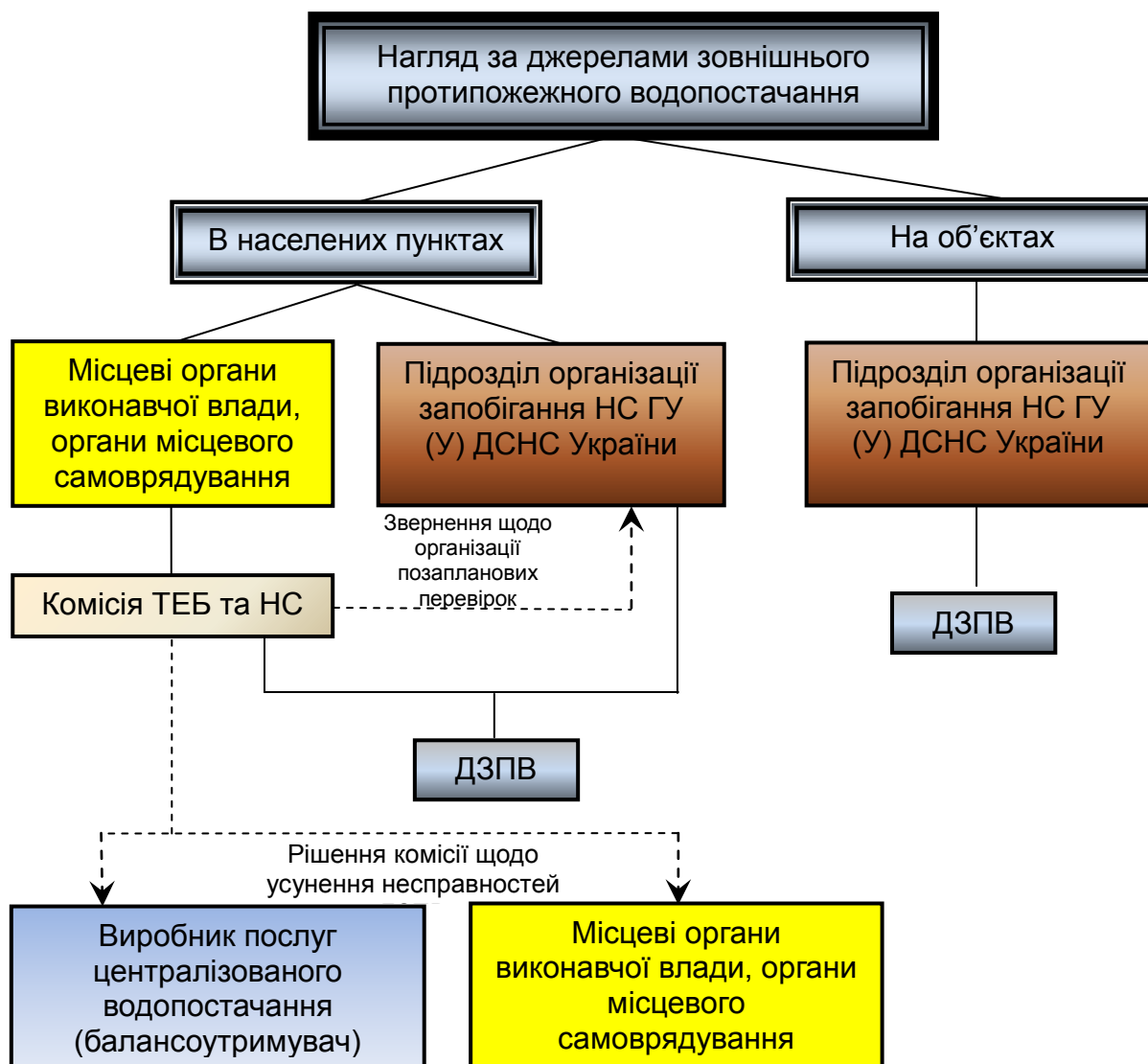

Рисунок 6 – Схема організації нагляду за джерелами зовнішнього протипожежного водопостачання

«Інструкцією...» передбачається надати міжгалузевий статус, а саме: погодити її з Міністерством економічного розвитку та торгівлі України, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Держпідприємництвом України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, затвердити наказом Міністерства оборони України та зареєструвати в Міністерстві юстиції України.

Впровадження «Інструкції...» дозволить визначити порядок та механізм взаємодії між різними суб'єктами, на які покладені функції утримання, обліку та нагляду за ДЗПВ, провести комплекс заходів щодо удосконалення використання для гасіння пожеж ДЗПВ, посилити та персоніфікувати відповідальності суб'єктів господарювання, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування за порушення вимог законодавства, протипожежних вимог будівельних норм, стандартів і правил з питань використання ДЗПВ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. НАПБ А.01.001-2004 Правила пожежної безпеки в Україні.
2. СНиП 2.04.02-84 Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2010 № 927 «Про затвердження типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій».
4. Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 7.10.2008 за № 936/15627 «Про затвердження Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України».
5. Указ Президента України від 16.01.2013 № 20/2013 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2012 № 590 Про затвердження Державної цільової соціальної програми забезпечення пожежної безпеки України на 2012-2015 роки».

